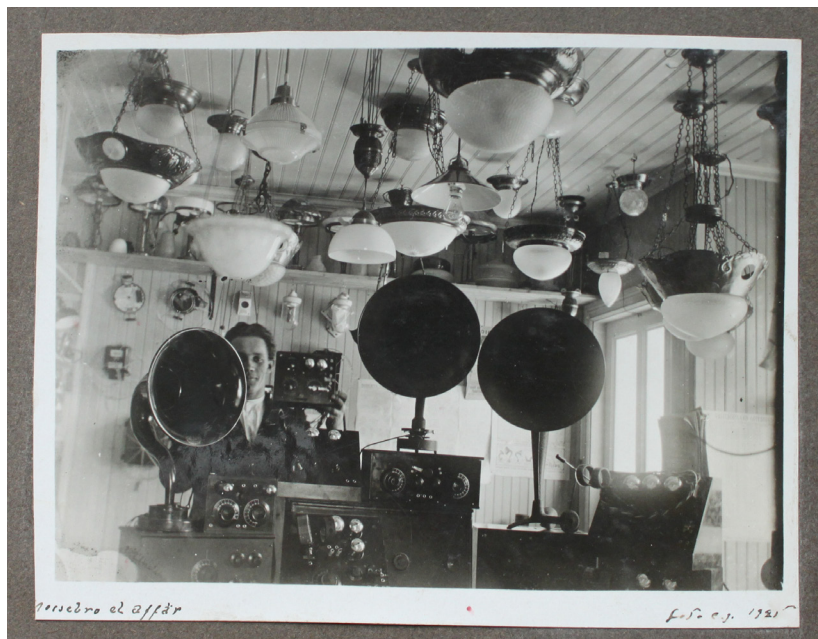

AFFÄRSLIVETS MILJÖER

Nossebro Elaffär

En dokumentation inom
projektet Retro Nossebro
2010-2012

Projektet finansieras av

Elaffären i Nossebro

1914 kom elen till Nossebro.

Nossebroförstatransformatorstation.

Fotografi ur Rune "Läkka"
Johanssons privata album.

En elaffär öppnades på Storgatan och drevs av olika innehavare fram till 1923. Samma år togs verksamheten över av Carl Johansson och Paul Andersson, bägge från Bäreberg. Affären låg då i en lokal mittemot den fastighet som i dag kallas för Gamla Elaffären. Den gamla elaffärens nuvarande lokal inköptes 1930 av Carl och Paul, som drev elaffären och en elinstallationsrörelse tillsammans fram till 1943. Då invalidiserades Paul efter arbetsolycka. Carl tog över Pauls andel och drev rörelsen vidare tillsammans med sin hustru Alfild och två söner, Rune och Bertil fram till 1970. Då tog sönerna över rörelsen själva.

Den gamla elaffären på Storgatan,
som i dag är som ett museum.

Foto: Maria Zeilon 2011

Huset inrymde även familjernas bostäder. En lägenhet till varje familj på varje plan som bestod av ett rum och kök. Bägge familjerna hade två barn. Varje arbetsdag ordnade fruarna frukost, elvakaffe och middag åt sina män samt till rörelsens fyra till fem anställda montörer.

Carl, som studerade och experimenterade mycket, byggde redan 1923 sin första kristallmottagare, två år före Sveriges Radios sändningar Stockholm - Motala. Hans ritningar och dokument finns väl bevarade. Han tillverkade, förutom själva trälådan, kristallmottagarna och sålde dem i affären, fram till att de nätanslutna rörradioapparaterna kom i slutet på 1920-talet. Då hade många hushåll i Nossebro fått el. Till kristallmottagarna behövdes ingen strömförserjning.

Många Göteborgsfirmor var grossister till elaffären; Siemens var en som hade ett stort lager. Joel Olsson, Elektromagasinet var en annan grossist, för att nämna några.

Carl Johansson radioavlyssnar.

Nossebro Hembygdsförenings
bildarkiv.

Det som senare kom att bli den nya elaffärens lokaler på Storgatan 12 inköptes 1940 och blev längre fram en utställningslokal för mer utrymmeskrävande produkter, såsom frysboxar och tvättmaskiner. 1969 bestämde man att göra om hela bottenvåningen till affärslokal och flytta över hela verksamheten dit för att slippa allt spring dem emellan.

1 december 1969 stod det hela klart för invigning. I den nya affären ville man visa helt nya produkter. Den gamla elaffären tänkte man sig som ett restlager, som man skulle sälja av undan för undan. Men så blev det aldrig, Bakom den neddragna rullgardinen finns det än i dag kvar en intakt elaffär från 1960-talet. Den gamla elaffären är i dag en guldgruva.

Carl Johanssons två söner; Rune och Bertil vid invigningen av den nya elaffären.

Foto: Esto

Fastigheten med den nya affären var tidigare reveterad, putsad trävägg. Den gjordes om till affärslokal i den för 1960-talets tidstypiska fasad av mexistenar. Gröna keramikplattor täcker bottenvåningen ytterväggar och förstärker tidskänslan för oss i dag. Ingången gjordes om till butiksingång i tidstypisk stil. Arkitekten hette Stig Dahlqvist, anställd i kommunen en tid och drev därefter egen firma. Byggnadsfirman hette Kulin och Andersson, som var med och har både byggt om och byggt nytt i Nossebro. Rune och Bertil flyttade in på övervåningen medan Carl och Alfild bodde kvar i det gamla huset. Carl bodde här fram till sin död 1983.

En interiör bild från nya elaffären. Färgbilden skapar en stark känsla för tiden, 1960-tal.

Foto: Esto

På slutet av 1940-talet bildades en köpmannaförening och man enades om fasta öppettider. Tidigare stängde man sin butik när man såg att någon annan affärsinnehavare gjorde det. I och med att det stora butikerna, ICA och Hemköp, hade sina egna öppettider, kunde lite osämja uppstå. Men de små butikerna accepterade senare att de hade söndagsöppet. Själva stängde de klockan 16 på lördagen.

Under 1950 och -60-talen ville många av köpmännen få bort marknaderna, som de tyckte utgjorde konkurrens. Men å andra sidan drog de dit en massa folk till samhället.

Bertil och hans fru ansvarade för affären, där TV:n kom att utgöra en betydande del av försäljningen samt tillkommande tv-reparationer. Innan tv:n var vanligt förekommande i hemmen, fanns det tv-apparater i hembygdsgårdarna, där folk samlades för att se det populära programmet "Kvitt eller dubbelt". Om en TV gick sönder, gällde det att vara snabbt på plats och se till att den blev lagad till lördagskvällen. Programmet räknas som det stora genombrottet för TV som folknöje i Sverige. I affärens skyltfönster stod en tv så folk kunde titta vid t ex stora sportevenemang.

Rune arbetade mest ute i fält med elinstallationer för Nossebro Elverk samt elföreningar i Nossebros närhet parallellt med sitt arbete som brandchef i Nossebro. I sina arbeten träffade han många människor, som han fram till sin död berättade om.

När Rune och Bertil blev pensionärer i början på 1990-talet sålde de rörelsen till en av sina anställda. De forsatte som ägare till affärsfastigheten. Likaså ägde de huset med den fina gamla elaffären, där allting en gång började. Denna i dag unika miljö visas för många besökande till Nossebro retrosamhälle.

Alla fina lampor i taket i Gamla Elaffären

Foto: Maria Zeilon 2011

Text och sammanställning: Maria Zeilon, juni 2011. www.kulturgrafik.se

Fotografi försättsblad: Fotografi från 1925 med Paul Andersson stående i elaffären, Nossebro Hembygdsförenings bildarkiv.

Källmaterial:

Muntliga källor:

Rune "Läkka" Johansson. Nossebro maj 2011